

การร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมจากการเลื่อนเงินเดือน

เพื่อน ๆ ข้าราชการอาจจะทราบอยู่แล้วว่า หากข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด มีความคับข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา และเป็นกรณีที่ไม่อาจอุทธรณ์ได้ เนื่องจากมิใช่การถูกลงโทษทางวินัย หรือการให้ออกจากราชการ บางประเภท ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 122¹ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยเฉพาะในขณะนี้เรื่องที่น่าจะ Hot ! และอาจทำให้มีการร้องทุกข์ได้มากที่สุด เห็นจะไม่พ่นเรื่องการร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมจากการเลื่อนเงินเดือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการประกาศใช้กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. 2552 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2552 ดังนั้น ในฉบับนี้ผู้เขียนจึงอยากจะขออธิบายเรื่องสองเรื่องนี้ที่มีความเกี่ยวพันกันอยู่ โดยขอเริ่มจากการอธิบายการเลื่อนเงินเดือนอย่างคร่าว ๆ ตามความเข้าใจของผู้เขียนเสียก่อน แล้วจากนั้นจึงค่อยอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการร้องทุกข์แบบสังเขป

สำหรับการเลื่อนเงินเดือนตามระบบการประเมินใหม่นี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ ดังนี้

1. แม้จะยังคงกำหนดให้ 1 ปีงบประมาณมีรอบการประเมิน 2 รอบ คือ รอบที่ 1 (1 ตุลาคม – 31 มีนาคม) และรอบที่ 2 (1 เมษายน – 30 กันยายน) ก็ตาม แต่ได้ยกเลิกระบบโควต้า 15 % ของจำนวนข้าราชการในวันที่ 1 มีนาคม โดยกำหนดวงเงินงบประมาณสำหรับการเลื่อนเงินเดือนเสียใหม่ เป็นภายในวงเงิน 3 % ของอัตราเงินเดือนข้าราชการ ณ วันที่ 1 มีนาคม และวันที่ 1 กันยายน

2. สำหรับการประเมินนั้น ให้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ผลสัมฤทธิ์ของงาน และพฤติกรรมการปฏิบัติราชการ หรือสมรรถนะ โดย ก.พ. กำหนดว่าส่วนราชการต้องให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของงานไม่ต่ำกว่า 70 % ส่วนการประเมินด้านพฤติกรรมการปฏิบัติราชการ หรือสมรรถนะ ให้พิจารณาจากมาตรฐานและแนวทางการกำหนดความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.

¹ มาตรา 122 ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีความคับข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา และเป็นกรณีที่มิอาจอุทธรณ์ตามหมวด 9 การอุทธรณ์ ได้ ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

ที่ นร 1008/ว 27 ลงวันที่ 29 กันยายน 2552 และหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1008/ว 7 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2553

3. เมื่อรวมผลการประเมินตามข้อ 2 แล้ว ผลการประเมินสามารถแบ่งได้ 5 ระดับ ดังนี้

<u>ระดับการประเมิน</u>	<u>คะแนน</u>
ดีเด่น	90 - 100
ดีมาก	80 - 89
ดี	70 - 79
พอใช้	60 - 69
ต้องปรับปรุง	ต่ำกว่า 60

4. ในแต่ละรอบการประเมิน ข้าราชการแต่ละรายสามารถรับการเลื่อนเงินเดือนได้ไม่เกิน 6 % ของฐานในการคำนวณ โดยห้ามหารเฉลี่ย (ทุกคนในส่วนราชการได้ร้อยละเท่ากันไม่ได้) และข้าราชการแต่ละรายต้องได้รับการเลื่อนเงินเดือนไม่เกินเงินเดือนสูงสุดที่กำหนดไว้ในแต่ละสายงาน หากผลการประเมินของข้าราชการรายใดปรากฏว่า “ต้องปรับปรุง” คือ ต่ำกว่า 60 ข้าราชการผู้นั้นจะ “ไม่ได้เลื่อนเงินเดือน” ในรอบการประเมินนั้น นอกจากนี้เมื่อรวมวงเงินทั้งหมดข้าราชการที่ได้เลื่อนแล้วต้องไม่เกินวงเงินเลื่อนเงินเดือนที่ได้รับการจัดสรร

5. สำหรับฐานในการคำนวณเพื่อเลื่อนเงินเดือนนั้นมีความแตกต่างกันสำหรับข้าราชการในแต่ละประเภท ตำแหน่ง สายงาน และระดับ ดังนี้

ประเภททั่วไป

	ช่วงเงินเดือน	ฐานในการคำนวณ
ทักษะพิเศษ	54,010 – 59,770	56,890
	48,220 – 54,000	51,110
อาวุโส	31,440 – 47,450	39,440*
	15,410 – 31,430	28,270*
	28,280 – 36,020	30,870
	15,410 – 28,270	28,270
ชำนาญงาน	21,880 – 33,540	27,710
	10,190 – 21,870	16,030

* สำหรับสายงานดังนี้ :

การเกษตร/ประมง/ป่าไม้/สัตว์บาล/
 อุดมศึกษา/อุทกวิทยา/สาธารณสุข/
 สัตวแพทย์/ช่างศิลปกรรม/ช่างเครื่องกล/
 ช่างเทคนิค/ช่างไฟฟ้า/ช่างโยธา/ช่างรังวัด/
 ช่างสำรวจ/ช่างชลประทาน/คีตศิลป์/
 คุรุศึกษาศิลป์/นาฏศิลป์

ปฏิบัติงาน	13,270 – 18,190	15,730
	4,630 – 13,260	10,790

ประเภทวิชาการ

	ช่วงเงินเดือน	ฐานในการคำนวณ
ทรงคุณวุฒิ	54,110 – 66,480	66,290*
	28,550 – 54,100	53,360*
	53,370 – 64,340	58,690
	28,550 – 53,360	53,360
เชี่ยวชาญ	44,850 – 59,770	52,310
	23,230 – 44,840	44,060
ชำนาญการพิเศษ	35,830 – 50,550	43,190
	18,910 – 35,820	31,220
ชำนาญการ	25,190 – 36,020	30,600
	12,530 – 25,180	20,350
ปฏิบัติการ	17,680 – 22,220	19,950
	6,800 – 17,670	15,390

ประเภทอำนวยการ

	ช่วงเงินเดือน	ฐานในการคำนวณ
สูง	45,540 – 59,770	52,650
	23,230 – 45,530	45,150
ต้น	37,980 – 50,550	44,260
	18,910 – 37,970	31,680

ประเภทบริหาร

	ช่วงเงินเดือน	ฐานในการคำนวณ
สูง	61,650 – 66,480	63,290
	28,550 – 61,640	61,640
ต้น	56,530 – 64,340	60,430
	23,230 – 56,520	52,650

* สำหรับสายงานดังนี้ : แพทย์/นักกฎหมายกฤษฎีกา

6. ส่วนราชการต้องแยกวงเงินการเลื่อนอย่างน้อย 3 กลุ่ม เช่น กลุ่มที่ 1 ประเภทบริหาร กลุ่มที่ 2 ประเภทอำนวยการ และกลุ่มที่ 3 ประเภทวิชาการและทั่วไป โดยต้องเลื่อนเงินเดือนภายในกลุ่มก่อน แต่หากเหลือสามารถเกลี้ยไปยังกลุ่มอื่นได้

7. ข้าราชการผู้ที่ได้รับการเลื่อนเงินเดือนต้องมีผลการปฏิบัติงานในรอบนั้น ไม่น้อยกว่า 4 เดือน ส่วนข้าราชการผู้ที่ถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือถูกฟ้องคดีอาญาไม่ถูกงดการเลื่อนเงินเดือน แต่จะงดการเลื่อนเงินเดือนแก่ข้าราชการที่ได้รับโทษในรอบการประเมินนั้นหนักกว่าโทษภาคทัณฑ์ หรือถูกพิพากษาว่ามีความผิดในคดีอาญาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือความผิดที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ซึ่งมีโทษความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และหากข้าราชการได้ถูกงดการเลื่อนเงินเดือนเพราะความผิดทางวินัยหรือทางอาญา ไปก่อนแล้ว ภายหลังในมูลเหตุเดียวกันนี้ได้ถูกลงโทษทางอาญาหรือวินัยอีก ไม่เป็นเหตุที่จะให้ถูกงดการเลื่อนเงินเดือนซ้ำ

8. จากนั้นส่วนราชการจึงออกคำสั่งเลื่อนเงินเดือน โดยผู้มีอำนาจตั้งเลื่อนเงินเดือน นอกจากนี้ในระบบการประเมินใหม่นี้ได้กำหนดให้ผู้มีอำนาจตั้งเลื่อนเงินเดือนต้องจัดให้มีการแจ้งผลการเลื่อนเงินเดือนให้ข้าราชการทราบเป็นข้อมูลเฉพาะแต่ละบุคคลด้วย

ดังนั้นจากระบบการเลื่อนเงินเดือนแบบใหม่นี้ จะเห็นได้ว่าได้เปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลยพินิจประกอบกับข้อเท็จจริงด้วย ซึ่งผู้บังคับบัญชาต้องมีความยืดหยุ่นในการเลือกวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับลักษณะงาน และโปร่งใสเป็นธรรม ตรวจสอบได้ เพราะหากมีการใช้ดุลยพินิจโดยไม่เป็นธรรมแล้ว ย่อมอาจถูกร้องทุกข์ได้

สำหรับการร้องทุกข์นี้ผู้เขียนขอกล่าวโดยสังเขป ดังนี้ ผู้ที่จะร้องทุกข์ได้จะต้องมีสภาพความเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญเสียก่อน จากนั้นเมื่อเห็นว่าผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม สามารถร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาที่เหนือกว่าผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุให้เกิดการร้องทุกข์ขึ้นไปได้ ทั้งนี้ การจะร้องทุกข์ต่อผู้ใดนั้นเป็นไปตามมาตรา 123 วรรคสอง² แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ประกอบกับข้อ 20³ ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. 2551 และการร้องทุกข์ต้องร้องทุกข์สำหรับตนเองเท่านั้น โดยทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อและตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์ โดยมีสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและปัญหาของเรื่องให้เห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมายอย่างไร หรือมีความคับข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาอย่างไร และคำขอของผู้ร้องทุกข์ ทั้งนี้ ผู้ประสงค์

² มาตรา 123 วรรคสอง การร้องทุกข์ที่เหตุแห่งการร้องทุกข์เกิดจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่บังคับบัญชาหรือรับผิดชอบ การปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีหรือต่อรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือนายกรัฐมนตรีให้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค.

³ ข้อ 20 การร้องทุกข์ที่เหตุแห่งการร้องทุกข์เกิดจากผู้บังคับบัญชา และกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. แต่ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปตามลำดับ นั้น ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชา ดังนี้

(1) ในกรณีที่เหตุแห่งการร้องทุกข์เกิดจากผู้บังคับบัญชาในราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่ต่ำกว่าผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ร้องทุกข์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยร้องทุกข์

(2) ในกรณีที่เหตุแห่งการร้องทุกข์เกิดจากผู้บังคับบัญชาในราชการบริหารส่วนกลางที่ต่ำกว่าอธิบดี ให้ร้องทุกข์ต่ออธิบดี และให้อธิบดีเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยร้องทุกข์

(3) ในกรณีที่เหตุแห่งการร้องทุกข์เกิดจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดี ให้ร้องทุกข์ต่อปลัดกระทรวงซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ร้องทุกข์ และให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยร้องทุกข์

จะร้องทุกข์ต้องยื่นหนังสือร้องทุกข์ภายใน 30 วัน นับแต่วันทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์ ซึ่งรายละเอียดของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. 2551 ท่านผู้อ่านที่สนใจสามารถศึกษารายละเอียดได้ที่ www.ocsc.go.th และสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่สำนักพิทักษ์ระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ. หมายเลขโทรศัพท์ 0 2288 4971

จากนั้นผู้มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยร้องทุกข์จะดำเนินกระบวนการพิจารณาตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. 2551 ต่อไปจนกระทั่งมีคำวินิจฉัย อย่างไรก็ตามกฎหมายปกครองยังได้ประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องทุกข์ไว้อีกชั้นหนึ่งด้วย กล่าวคือ หากผลการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ปรากฏเป็นประการใดก็ตาม แต่ไม่เป็นที่พอใจของผู้ร้องทุกข์แล้วผู้ร้องทุกข์ยังมีสิทธิที่จะนำคดีขึ้นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นได้อีก โดยจะต้องนำคดีฟ้องร้องต่อศาลปกครองภายใน 90 วันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบผลการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของตน

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในฉบับนี้คงเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านบ้างนะคะ สำหรับฉบับหน้าจะเป็นเรื่องอะไร น่าสนใจมากน้อยแค่ไหน บอกไปให้นิดหน่อยว่าเราจะกลับไปพูดถึงต้นสายปลายเหตุของการดำเนินการทางวินัยกันค่ะ

นางสาวสุภาพร อารยะนรากุล
นิติกรชำนาญการ
นางสาวจุฑาพิชญ์ สติรวิศาลกิจ
นิติกรปฏิบัติการ